

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Назва кафедри

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

_____ А.П. Гетьман

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Доктринальні проблеми адвокатури»

(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2020

Силабус навчальної дисципліни «**Доктринальні проблеми адвокатури**»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», третій освітньо-науковий рівень (доктор філософії)

Розробник:

Вільчик Тетяна Борисівна, завідувач кафедри адвокатури, доктор юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри (**назва кафедри**) протокол № 19
від 2.06. 2020 р.

Завідувач кафедри _____

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни	12
3. Вимоги викладача	18
4. Контрольні заходи результатів навчання	20
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів.....	23
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів.....	24

1. Вступ

1. Курс «Доктринальні проблеми адвокатури» викладають:

1. Вільчик Тетяна Борисівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адвокатури.

Контактна інформація: факультет адвокатури, кафедра адвокатури, телефони : +38057 704 89 71; +38 067 97 27 453

Kafe-agata@i.ua.

2. Назаров Іван Володимирович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адвокатури

Контактна інформація: факультет адвокатури, кафедра адвокатури, телефони:

: +38057 704 89 71; +380509341737

nazarov_ivan@ukr.net

2. Ціль та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна за вільним вибором аспіранта «Доктринальні проблеми адвокатури» є юридичною дисципліною міждисциплінарного характеру, в межах якої досліджується сукупність взаємопов'язаних положень загальнотеоретичного, правового та методичного характеру щодо організації та діяльності інституту адвокатури в Україні та зарубіжних країнах. Дана дисципліна покликана сформувати у аспірантів комплекс знань стосовно доктринальних концепцій провідних наукових шкіл щодо організації та функціонування адвокатури.

Метою навчальної дисципліни «Доктринальні проблеми адвокатури» є формування предметних компетентностей у сфері доктринальних уявлень щодо правової природи інституту адвокатури, його місця та значення, взаємодії з державною владою, інститутом громадянського суспільства; основних історичних етапів виникнення та розвитку теорії адвокатури як науки, її методології; розвитку навичок аналітичної діяльності аспірантів, вироблення вмінь самостійного аналізу та тлумачення законодавства, судової практики з питань

діяльності адвокатури, проведення порівняльно-правового аналізу організації і діяльності адвокатури у різних правових системах тощо.

Завданнями навчальної дисципліни «Доктринальні проблеми адвокатури» є засвоєння систематизованих знань щодо національних та зарубіжних наукових доктрин організації та діяльності інституту адвокатури; актуальних проблем та напрямів сучасних наукових досліджень у галузі теорії адвокатури; розвиток навичок самостійного вирішення задач, що виникають в ході здійснення адвокатської діяльності, проблем іноваційного характеру, проведення науково-дослідницької роботи тощо.

У результаті вивчення дисципліни «Доктринальні проблеми адвокатури» аспіранти повинні:

знати основні доктринальні концепції теорії адвокатури, розуміти взаємообумовлену єдність матеріального, процесуального права та засад організації та функціонування адвокатури;

розуміти сутність та поняття функцій адвокатури, її завдання; зміст та значення принципів організації та діяльності адвокатури; специфіку організаційної будови системи адвокатського самоврядування; статус адвоката та специфіку його взаємовідносин з інститутами громадянського суспільства, державної влади;

володіти категоріальним апаратом у сфері регламентації статусу адвоката; прогнозувати успішність адвокатської діяльності певних умов, вміннями і навичками щодо правильного тлумачення та застосування нормативно-правових актів у сфері організації та діяльності адвокатури, а також виявлення прогалин і колізій в їх системі;

уміти системно тлумачити положення матеріального та процесуального законодавства, щодо регламентації організації та функціонування адвокатури; пояснити сутність та поняття функцій адвокатури, її завдання;

розуміти специфіку організаційної будови та сутність діяльності адвокатури, зміст та значення принципів організації та діяльності адвокатури та суміжних інститутів;

сформулювати власну наукову позицію щодо проблем організації та діяльності адвокатури та подальших напрямів наукових досліджень у галузі теорії адвокатури.

Дисципліна вільного вибору аспіранта. Для аспірантів передбачено загалом 210 годин навчальних занять, з них 40 годин лекцій та 20 годин практичних занять, а також 150 годин відведено для самостійної роботи. Форма контролю – іспит.

3. Місце навчальної дисципліни в структурі освітньо-наукової програми:

Навчальна дисципліна “Доктринальні проблеми адвокатури” належить до навчальних дисциплін спеціальної фахової підготовки. При її вивченні використовуються знання, отримані з таких дисциплін, як: «Теорія та філософія права», «Конституційне право», «Судове право», «Організація діяльності адвокатури», «Основи адвокатури», «Безоплатна правова допомога» та ін.

Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін : «Доктринальні проблеми судового права», «Теорія адвокатури», «Практика адвокатури», «Адвокатська деонтологія», «Міжнародні стандарти адвокатури», «Міжнародне правосуддя» та ін.

4. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 7 Кількість модулів: 2	Рівень освіти – третій (доктор філософії)	Обов’язкова / варіативна Модуль 1 Лекції: 20

<p>Загальна кількість годин:210</p> <p>Тижневих годин: 4</p>	<p>Галузь знань – 08 «Право»/ 29«Міжнародні відносини»</p> <p>Спеціальність –081 «Право» / 293 «Міжнародне право»</p>	<p>Практичні заняття:10</p> <p>Самостійна робота: 75</p> <p>Колоквіум:</p> <p>Модуль 2</p> <p>Лекції: 20</p> <p>Практичні заняття: 10</p> <p>Самостійна робота: 75.</p> <p>Види контролю:</p> <p>поточний контроль;</p> <p>підсумковий контроль знань (іспит)</p>
--	---	--

5. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформованих в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1. Знання об'єкту, предмету та методології теорії адвокатури.

ПК – 2. Знання та розуміння наукової правничої термінології теорії адвокатури;

ПК – 3. Знання основних історичних етапів виникнення та розвитку теорії адвокатури як науки, її видатних представників та їх наукових праць.

ПК – 4. Знання основних історичних етапів виникнення та розвитку інституту адвокатури в Україні та в світі.

ПК – 5. Вміння визначати правову природу інституту адвокатури та його місце у юридичному механізмі захисту прав людини.

ПК – 6. Знання сутності принципів організації та діяльності адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями.

ПК – 7. Знання сутності міжнародних та національних стандартів організації та діяльності адвокатури.

ПК – 8. Знання механізму інтернаціоналізації законодавства, що регулює право людини на захист її прав та діяльність адвокатури в умовах глобалізації.

ПК – 9. Знання іноваційних наукових доктрин щодо концептуальних засад взаємодії адвокатури і держави.

ПК – 10. Вміння визначити роль та місце адвокатури у системі судової влади в національній та зарубіжних правових системах.

ПК – 11. Знання сутності правового статусу адвоката та порядку його набуття в національній та зарубіжних правових системах.

ПК – 12. Вміння інтерпретувати професійні права та обов'язки адвоката, визначати проблеми у їх законодавчому забезпеченні.

ПК - 13. Знання міжнародно-правових стандартів гарантій адвокатської діяльності.

ПК – 14. Знання іноваційних наукових доктрин щодо сутності та значення адвокатської таємниці, правових механізмів її забезпечення.

ПК – 15. Знання механізмів оплати послуг адвоката в сучасних правових системах.

ПК – 16. Знання концептуальних засад юридичної відповідальності адвоката.

ПК – 17. Знання деонтологічних механізмів адвокатської діяльності та вміння застосовувати їх на практиці.

ПК – 18. Вміння орієнтуватись у питаннях правового забезпечення, організації та діяльності адвокатури сучасних правових систем зарубіжних країн.

ПК – 19. Знання порядку та умов набуття статусу адвоката в сучасних правових системах.

ПК – 20. Знання іноваційних наукових доктрин щодо організації системи органів адвокатського самоврядування в сучасних правових системах.

ПК – 21. Знання організації та діяльності адвоката в сучасних правових системах надання безоплатної правової допомоги.

ПК – 22. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти при здійсненні аналізу наукових доктрин та законодавства, що регулює організацію та діяльність адвокатури.

ПК – 23. Вміння виявляти й використовувати джерела інформації (бібліографії, документи, web-сайти та ін.) при здійсненні наукових досліджень та реалізації професійних повноважень адвоката.

В результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1. Демонструвати знання об'єкту, предмету та структури теорії адвокатури.

РНС НД – 2. Демонструвати вміння формулювати нові гіпотези та іноваційні проблеми в галузі теорії адвокатури, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.

РНС НД – 3. Демонструвати знання основних історичних етапів виникнення та розвитку теорії адвокатури як науки, її видатних представників та їх наукових праць.

РНС НД – 4. Аналізувати систему детермінант розвитку теорії адвокатури в умовах глобалізації.

РНС НД – 5. Демонструвати знання основних історичних етапів виникнення та розвитку інституту адвокатури в Україні та в світі.

РНС НД – 6. Демонструвати знання сутності міжнародних та національних стандартів організації та діяльності адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями.

РНС НД – 7. Демонструвати знання механізму інтернаціоналізації законодавства, що регулює право людини на захист її прав та діяльність адвокатури в умовах глобалізації.

РНС НД – 8. Демонструвати знання сутності принципів організації та діяльності адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями.

РНС НД – 9. Демонструвати знання сутності концептуальних засад взаємодії адвокатури і держави.

РНС НД – 10. Демонструвати знання сутності іноваційних наукових доктрин щодо ролі та місця адвокатури у системі судової влади в національній та зарубіжних правових системах.

РНС НД – 11. Демонструвати вміння інтерпретувати професійні права та обов'язки адвоката, визначати проблеми у їх законодавчому забезпеченні.

РНС НД – 12. Демонструвати знання сутності іноваційних наукових доктрин щодо міжнародно-правових стандартів гарантій адвокатської діяльності.

РНС НД – 13. Демонструвати знання іноваційних наукових доктрин щодо сутності та значення адвокатської таємниці, правових механізмів її забезпечення.

РНС НД – 14. Визначати сутність механізмів деонтологічних засад адвокатської діяльності та вміти застосовувати їх на практиці.

РНС НД – 15. Демонструвати знання міжнародних та національних стандартів юридичної відповідальності адвоката та вміння оперувати ними на практиці.

РНС НД – 16. Демонструвати вміння орієнтуватись у питаннях правового забезпечення, організації та діяльності адвокатури сучасних правових систем зарубіжних країн.

РНС НД – 17. Здійснювати порівняльно-правовий аналіз різних правових систем адвокатури.

РНС НД – 18. Визначати обумовленість девіацій у сфері адвокатури та адвокатсько ї діяльності та висловлювати пропозиції щодо їх запобіганню або усуненню.

РНС НД – 19. Застосувати сучасні інформаційні технології для пошуку, обробки та організації наукової інформації, нормативного матеріалу, прецедентного права.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-правові проблеми інституту адвокатури

Загальні положення теорії адвокатури та методологічна база її дослідження. Теорія адвокатури як наука. Об'єкт та предмет теорії адвокатури. Понятійно-категоріальний апарат та структура теорії адвокатури. Адвокатура як об'єкт системного дослідження. Методологія наукових досліджень у галузі теорії адвокатури. Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Взаємозв'язок теорії адвокатури із іншими суміжними юридичними науками. Загальнотеоретичні проблеми теорії адвокатури. Перспективи подальших наукових досліджень у галузі теорії адвокатури.

Історичний генезис адвокатури як складова еволюції суспільства. Еволюція суспільних відносин як основа виникнення права на правову допомогу та адвокатури. Виникнення організованої діяльності адвокатури. Характеристика адвокатури у Стародавній Греції. Способи надання правової допомоги. Виникнення і становлення адвокатури в Стародавньому Римі. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в Україні. Еволюційний розвиток інституту адвокатури в європейських країнах. Історико-правові аспекти виникнення безоплатної правової допомоги (з моменту виникнення стародавніх держав до теперішнього часу).

Правова природа та функції інституту адвокатури. Адвокатура як інститут надання професійної правничої допомоги, її сутність, місце та значення у юридичному механізмі захисту прав людини. Міжнародно-правові стандарти щодо визначенні місця та ролі адвокатури в суспільстві. Конституційний статус інституту адвокатури. Правова природа, сутність та значення інституту адвокатури: вітчизняна та зарубіжна наукова доктрина. Проблеми співвідношення публічного та приватного компоненту у діяльності адвокатури. Адвокатура як невід’ємна частина судової системи, інституту держави. Функції інституту адвокатури: дискусійні питання, перспективи розвитку та правового визначення.

Міжнародні стандарти організації та діяльності інституту адвокатури. Класифікація, значення та загальна характеристика міжнародних стандартів організації та діяльності інституту адвокатури. Міжнародні принципи (стандарти) організації та діяльності інституту адвокатури у рішеннях ЄСПЛ. Рішення міжнародних судів з питань організації та діяльності адвокатури. Основні засади транскордонної діяльності адвокатів.

Концептуальні засади взаємодії адвокатури і держави. Адвокатура як форма реалізації державних гарантій права на професійну правничу. Абсолютна або відносна незалежність адвокатури від держави: національна та зарубіжна наукові доктрини. Міжнародні стандарти та принципи взаємодії адвокатури і держави.

Місце адвокатури в українському громадянському суспільстві. Форми та механізми взаємодії інституту адвокатури і громадянського суспільства.

Адвокатура і судова влада. Взаємодія інституту адвокатури з судовою владою: міжнародні стандарти та шляхи вдосконалення національного законодавства. Порівняльно-правовий аналіз ролі та місця адвокатури в системі судової влади в Україні та країнах Європейського Союзу. Сутність наукових доктрин «адвокатура - орган правосуддя», «адвокатура – помічник правосуддя». Міжнародні та національні стандарти взаємодії суддів та адвокатів. Правова природа обов'язків адвоката перед судом і перед своїм клієнтом: національна та зарубіжні наукові доктрини. Відповідальність адвоката за проявлення неповаги до суду. Зловживання адвокатом процесуальними правами: сутність, відповідальність.

Принципи організації і діяльності адвокатури. Принципи організації та діяльності інституту адвокатури та їх співвідношення з іншими правовими категоріями. Характеристика принципів організації та діяльності адвокатури. Основні засади (критерії) реалізації права на правову допомогу у рішеннях Європейського Суду з прав людини: принцип права на доступ до правової допомоги адвоката на ранніх стадіях кримінального провадження; принцип права на безоплатну правову допомогу; принцип права на ефективну правову допомогу та забезпечення якості правових (юридичних) послуг та інші.

Системи організації органів адвокатури. Системи організації органів адвокатури в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика. Класифікація систем організації органів адвокатури. Повноваження органів державної влади в частині контролю за діяльністю органів адвокатського самоврядування в країнах ЄС. Адміністрування системою органів адвокатського самоврядування. Питання децентралізації системи органів адвокатського самоврядування. Принцип добровільної участі адвокатів в органах адвокатського самоврядування. Обов'язки адвокатів перед органами адвокатського самоврядування.

Проблеми організації системи надання безоплатної правової допомоги. Принципи державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги та роль адвокатури у їх реалізації. Системи безоплатної правової допомоги у країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльна характеристика. Адміністрування системи безоплатної правової допомоги в Україні та країнах Європейського Союзу. Проблеми оцінки якості надання безоплатної правової допомоги: зарубіжний досвід та шляхи вдосконалення правової регламентації в Україні. Характеристика основних рішень Європейського Суду з прав людини з питань реалізації права особи на правову допомогу по різних категоріям справ.

Модуль 2. Функціональні проблеми інституту адвокатури

Адвокат як суб'єкт надання професійної правничої допомоги. Зміст правового статусу адвоката в Україні: актуальні наукові підходи. Порядок набуття статусу адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом. Інститут помічника адвоката: напрями вдосконалення законодавчого врегулювання. Проблеми інституту стажування в Україні. Страхування адвокатської діяльності. Оподаткування адвокатської діяльності. Ліцензування адвокатської діяльності у законодавстві країн ЄС та перспективи для України. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів: міжнародний досвід та вдосконалення законодавчого забезпечення в Україні.

Професійні права та обов'язки адвокатів. Професійні права та обов'язки адвоката: класифікація, загальна характеристика, проблеми правового забезпечення. Порівняльно-правова характеристика с правами та обов'язками адвоката у країнах ЄС. Напрями вдосконалення правового регулювання професійних прав та обов'язків адвоката в Україні. Адвокат-медіатор: проблеми правового регулювання. Інститут «адвокатського розслідування» в зарубіжних країнах та шляхи запровадження в Україні. Дискусійні питання встановлення абсолютного права адвоката на здійснення функцій захисту та представництва у суді.

Гарантії адвокатської діяльності. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності. Міжнародні стандарти гарантій адвокатської діяльності: співвідношення з національним законодавством та проблеми реалізації у правозастосовній практиці. Складові елементи структури та системи правових гарантій адвокатської діяльності. Функції гарантії адвокатської діяльності. Інститут адвокатської таємниці: вітчизняна та зарубіжна наукова доктрина. Інститут імунітету адвоката: зарубіжна доктрина та аналіз національного законодавства. Кримінально-процесуальні гарантії захисту прав адвоката-захисника і напрями їх подальшого вдосконалення.

Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності. Деонтологічні стандарти адвокатської діяльності: поняття та функції. Основні принципи етичної поведінки адвоката в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правова характеристика. Етика взаємовідносин адвоката і суду, адвоката та інших учасників процесу, адвоката та посадових осіб органів державної влади, адвоката та органів адвокатського самоврядування. Етичні аспекти взаємин між адвокатами. Принципи поведінки адвокатів у соціальних мережах. Незалежність адвоката та види діяльності, несумісні з його статусом: порівняльний аналіз законодавства України та європейських країн.

Юридична відповідальність адвоката. Теоретико-прикладні проблеми інституту юридичної відповідальності адвоката. Міжнародно-правові стандарти юридичної відповідальності адвоката. Види юридичної відповідальності адвоката. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Адміністративна відповідальність адвоката. Цивільно-правова відповідальність адвоката в країнах ЄС та перспективи для України. Кримінальна відповідальність адвоката.

Актуальні проблеми участі адвоката у кримінальному судочинстві. Правовий статус захисника: аналіз міжнародних стандартів. Участь адвоката у процесі доказування : шляхи вдосконалення правового забезпечення. Правова допомога свідку: проблеми вдосконалення правової регламентації повноважень адвоката. Міжнародно-процесуальні стандарти захисту прав потерпілих:

проблеми імплементації у національне законодавство. Проблеми адвокатського розслідування. Проблеми реалізації адвокатом функції медіації у кримінальному процесі. Особливості здійснення захисту при наданні міжнародної правової допомоги по кримінальним справам. Реалізація захисту прав особи у процесуальній ізоляції: проблеми теорії і практики. Проблеми використання адвокатом судових прецедентів для забезпечення прав та законних інтересів осіб у кримінальному судочинстві.

Стратегія і тактика адвокатської діяльності. Сутність та значення стратегії і тактики захисту у кримінальному судочинстві. Проблеми розбіжності у виборі стратегії і тактики захисту між захисником і його клієнтом та їх правові наслідки. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту на досудових стадіях кримінального провадження. Стратегія і тактика адвокатської діяльності в умовах колізійного захисту. Стратегія і тактика адвоката у процесі укладання угод. Проблеми обрання та реалізації стратегії і тактики захисту у суді. Особливості захисної промови адвоката.

Особливості участі адвоката у конституційному судочинстві. Правова природа та роль адвоката у конституційному судочинстві. Особливості організації роботи адвоката при підготовці до участі у розгляді справ Конституційним Судом України. Процесуальні права та обов'язки адвоката – представника сторони у конституційному судочинстві. Підготовка адвокатом звернення до Конституційного Суду і документів, які додаються до нього. Участь адвоката в засіданні Конституційного Суду (дача пояснень, участь у дослідженні доказів, участь в заключних виступах сторін). Особливості доказової діяльності адвоката у Конституційному судочинстві.

Участь адвоката у Європейському суді з прав людини. Правові засади захисту прав людини та основоположних свобод у Європейському суді з прав людини. Право на справедливий судовий розгляд. Правовий статус адвоката у Європейському Суді з прав людини. Підстави для звернення до Європейського суду з прав людини: практика Суду і особливості українського законодавства.

				ї	і заняття	і заняття	види занять* *	
1	Модуль 1 Теоретико-правові проблеми інституту адвокатури	3,5	105	20	10			75
2	Модуль 2 Функціональні проблеми інституту адвокатури	3,5	105	20	10			75
Разом :		7	210	40	20			150

3. Вимоги викладача

Вивчення навчальної дисципліни «Доктринальні проблеми адвокатури» потребує виконання завдань навчального плану курсу, а саме: підготовки до практичних занять; роботи з інформаційними джерелами; опрацювання рекомендованої літератури, вивчення правозастосовної практики, вирішення кейсів, тощо.

Підготовка до лекцій з курсу передбачає попереднє ознайомлення аспіранта з темою лекції, її планом, рекомендованою літературою до лекції, а також матеріалами правозастосовної практики з теми лекції. Вивчення вказаного матеріалу спрямовано на можливість активного спілкування аспіранта з лектором в ході проведення лекції та дачу відповідей як викладача на запитання аспіранта, так і здобувача на запитання лектора з питань теми лекції.

---

* вказуються інші види аудиторних занять здобувача вищої освіти, якщо вони використовуються при вивченні навчальної дисципліни – кейс – стадії, групові проекти, колоквиум та ін.

Підготовка та участь у практичних заняттях, зокрема передбачає: вивчення питань, які виносяться на обговорення в ході практичного заняття, законодавчого матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у монографічній та іншій науковій літературі; проведення аналізу матеріалів судової практики (правових позицій Конституційного Суду України, Верховного Суду, інших національних судів, Європейського Суду з прав людини та інших міжнародних судів) тощо. Аспірант повинен володіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: показати знання законодавства, що регулює організацію та діяльність інституту адвокатури, актуальних проблем теорії адвокатури, національних та зарубіжних наукових доктрин щодо її організації та діяльності; розуміння та використання у відповіді прикладів із судової практики; уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних наукових доповідей, коментувати відповіді інших аспірантів, доповнювати їх, знаходити помилки та аргументовано висловлювати власну точку зору на проблеми, що розглядаються. Для вивчення теми та правильного вирішення кейсів слід використовувати методичні рекомендації щодо підготовки до практичного заняття, викладені у навчально-методичному посібнику та програмі курсу. Вирішення практичних завдань (кейсів) повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність та аргументованість доводів. На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Це ж стосується й аспірантів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Основними видами контролю знань студентів є: *поточний та підсумковий*.

Поточний контроль спрямований на виявлення якості засвоєння слухачами знань, навичок і вмінь на всіх етапах процесу навчання. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані знання при відповіді на теоретичні запитання та вирішенні практичних завдань. Він проводиться у ході практичних занять. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і аспірантами – для планування самостійної роботи.

Поточний контроль може здійснюється у виді *оперативного та рубіжного контролю*.

Оперативний контроль проводиться у формі усного опитування аспірантів, письмового експрес-контролю, виступів аспірантів при обговоренні теоретичних питань, у формі тестування, виступів аспірантів з науковими повідомленнями або доповідями; участі аспірантів у модельному судовому засіданні, у case-study; складання процесуальних документів тощо (див. фонд оціночних засобів).

Рубіжний контроль здійснюється після вивчення кожного змістового модулю програми навчальної дисципліни. Контрольний зріз знань здобувачів проводиться у вигляді тестів по кожному з двох модулів.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання аспірантів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає:

- поточний контроль;

Поточний контроль з дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у вигляді перевірки у ході практичних занять засвоєння аспірантами навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Іспит – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння аспірантом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та рубіжного модульного контролю.

Оцінювання рівня знань здобувачів здійснюється на основі результатів поточного контролю у діапазоні від 0 до 100 балів за навчальний курс. Мінімально необхідна кількість балів для допуску до складання іспиту складає – **40 балів**. Ці бали складаються з наступного оцінювання: відповіді на заняттях – до 5 балів за кожну відповідь (загальна кількість не може перевищувати 30 балів); опублікування наукової статті або тез - до 10 балів, проведення презентації, виступ з науковим повідомленням, презентацією – до 5-ти балів; виступ з наукової доповіддю – до 6-ти балів; розробка кейсів, слайдів, схем, таблиць – до 5ти балів; участь у роботі студентського наукового гуртка – до 6-ти балів.

Підсумковий бал за результатами поточного контролю обчислюється під час практичних занять та складання іспиту з навчальної дисципліни “Доктринальні проблеми адвокатури”.

У разі невиконання завдань поточного контролю з об’єктивних причин аспіранти мають право на ліквідацію заборгованості. Час та порядок її проведення визначається кафедрою.

Атестація аспірантів проводиться екзаменаційною комісією після виконання програми підготовки за певним рівнем вищої освіти, затвердженим Законом України «Про вищу освіту». Основним завданням державної атестації є встановлення відповідності рівня якості підготовки випускників вимогам стандартів вищої освіти.

Фонд оціночних засобів перевірки знань студентів:

- опитування аспірантів у ході практичних занять;
- контрольний зріз знань аспірантів у вигляді тестів;
- виступи аспірантів з науковими повідомленнями або доповідями;
- участь аспірантів у case-study;
- проведення презентації;
- підготовка наукової статті або тез;
- анотування (рецензування) наукових статей, монографій за темами навчальної дисципліни;

- підготовка аспірантами кейсів; слайдів, схем, таблиць з питань організації і діяльності адвокатури, аналізу рішень Європейського Суду з прав людини;
- складання іспиту.

Критерії і рівні оцінювання результатів навчання

Рівнями оцінювання результатів навчання студентів є: пороговий, типовий, відмінний, які передбачають відповідність наступним критеріям:

пороговий – аспірант не в повній мірі володіє матеріалом навчальної дисципліни, йому не достатньо знань для вирішення практичних ситуацій;

типовий – аспірант виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою;

відмінний – здобувач виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, здатність самостійно виконувати завдання, передбачені програмою та застосовувати їх на практиці, ознайомлений з основною і додатковою літературою, рекомендованою програмою дисципліни.

ШКАЛА ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89

C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	20 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 19

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Формами самостійної роботи аспірантів є:

- самостійна робота з нормативними джерелами та рекомендованою літературою; робота з інформаційними ресурсами;
- підготовка до розгляду модельних справ;
- самостійне опрацювання та вивчення матеріалів навчальних занять;
- підготовка до практичних занять;
- підготовка наукової доповіді або наукового повідомлення, наукових тез або статті;
- розробка кейсів;
- підготовка до дебатів, дискусій, круглих столів, конференцій.
- есе за вузькоспеціальною проблемою, що погоджується з викладачем;

– створення портфоліо навчального курсу та його презентація.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Основна література:

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282.
3. Закон України Про безоплатну правову допомогу // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 51, ст.577 .
4. Загальна декларація прав людини: Прийнято резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992. – С. 18–24.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. // Права людини: Збірник документів / Укл. В.С. Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Харків: Ун-т внутр. справ, 1997. – С. 30-41
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Прийнято резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 грудня 1966 р. // Права людини: зб. док. / Укл. В.С.Семенов, О.Н. Ярмиш та ін. – Х.: Ун-т внутр справ, 1997. – С. 4-25.

16. Резолюція (78) 8 «О юридической помощи и консультациях», принята Комитетом Министров Совета Европы 2 марта 1978 года // Российская юстиция. – 1997. – № 6. – С. 3.

7. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_835

8. Правила адвокатської етики, затверджені звітно-виборним з'їздом адвокатів 9 червня 2017 р. Режим доступу: http://unba.org.ua/assets/uploads/3ae9a115a40b9a5bc04f_file.pdf/

9. Порядок допуску до складання кваліфікаційного іспиту, порядок складання кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні, затв. Рішенням Ради адвокатів України №154 від 01 червня 2013 року.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdkka.org/wp-content/uploads/2013/09/Poryadok-skladannia-ispytu.pdf>

10. Положення про помічника адвоката від 25 вересня 2015 року № 113– Електронний ресурс. – Режим доступу: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2016-06-13-polozhennya_57ebcf6b3f2e0.pdf

Підручники, навчальні посібники.

1. Комаров В.В. Курс цивільного процесу: Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. — Х. : Право, 2011. — 1352 с.
2. Варфоломеева Т. В. Історія адвокатури: посіб. / Т. В. Варфоломеева, С. В. Гончаренко. – К.: Прецедент, 2008. – 214 с..
3. Організація роботи адвокатури в Україні : навч. посібник / Т. Б. Вільчик, О. М.

Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкина. – Харків : Право, 2014. – 392 с.

4. Основи адвокатури та адвокатської діяльності (Навч. посібник для підготовки до комплексного іспиту) / І. Назаров, Т. Вільчик, О. Овчаренко.- Харків. Право – 2019. – 351 С.
5. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.
6. Яновська О. Г. Адвокатура та судова риторика: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни /О. Г. Яновська. – Київ: КНЕУ, 2008 – 156 с.

Монографії

- 1 Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, 2015. – 400 с.
- 2 Іванцова А. В. Організаційні форми діяльності адвокатури: моногр. / А. В. Іванцова. – Х.: ФІНН, 2011. – 247 с.
- 3 Біцай А.В. Участь адвоката у медіації / Монографія (за заг. ред. О.Г.Яновської). - Київ – 2017. – 238 с.
- 4 Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія / С.О. Іваницький. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
- 5 Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти: монографія. Одеса: «Юридична література», 2017. 357 с.
- 6 Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації: монографія. Київ, 2019. 423 с.
- 7 Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

Статті

- 1 Комаров В. В. Цивільний процес у глобальному контексті / В. В. Комаров // Право України. – 2011. – № 10. – С. 22-43.
- 2 Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // Право України. – № 12. – 2016. – С. 29-36.
- 3 Андрощук А. Професія юриста у країнах Європейського Союзу // Юридичний журнал -2011.- № 2.
- 4 Заборовский В.В. Проблемные вопросы соблюдения баланса между авторитетом суда и необходимостью выполнения адвокатом своих профессиональных обязанностей по защите интересов клиента. Власть закона. 2016. № 1. С. 124-134.
- 5 Сущенко В. Модель професійної культури адвоката: критерії та підходи. Юридична газета. Від 1 лютого 2017 р. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/model-profesiynoyi-kulturi-advokata-kriteriyi-ta-pidhodi.html>.
- 6 Чекмарьова Л.Ю. Актуальні питання класифікації моделей страхування професійної відповідальності адвоката // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2019.- 139-142.

Додаткова література:

1. Вільчик Т.Б. Напрями адаптації законодавства, що регулює надання безоплатної правничої допомоги в Україні, до європейських стандартів // Право України. – № 12. – 2016. – С. 29-36.
2. Вільчик Т.Б. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі / Т.Б. Вільчик // Право України. – 2014. – № 11– С. 243–250.
3. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури // Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_2_6.pdf

4. Vilchuk T. DUTIES OF A LAWYER TO A COURT AND TO A CLIENT. Russian Law Journal. 2018;6(4):62-99. <https://doi.org/10.17589/2309-8678-2018-6-4-62-99>
5. Адвокатура України: уроки перших років самоврядності лабораторія законодавчих ініціатив. Київ, 2018. URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf
6. Бакаянова Н. М. Этические принципы адвокатуры в Украине: монография. Одесса : Юрид. лит., 2005. 150 с.
7. Васьковский Е. В. Организация адвокатуры. Т.1. Очерк всеобщей истории адвокатуры / Е.В. Васьковский. С.Пб., 1983. 476 с.

Інтернет-ресурси.

Рішення Конституційного Суду України N 23-рп/2009, від 30.09.2009р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=73758>

Сайт Ради адвокатів України - <http://radaadvokativ.org.ua/>

Сайт Національної асоціації адвокатів України - <http://unba.org.ua/akts-naau>

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Рада асоціацій адвокатів та товариств юристів Європи - <http://www.ccbe.eu>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Міжнародна асоціація адвокатів - <http://www.ibanet.org>

СЕНМК:

1. *«Організація діяльності адвокатури»*. Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=245:denna-forma-navchannya&Itemid=151

2. *«Практикум адвокатури»*. Режим доступу: <ftp://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%>

3. *«Адвокатська деонтологія»*. Режим доступу: <ftp://ftplec.nlu.edu.ua/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%>

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів

Наприклад:

лекції - 0 балів;

семінарські заняття - 10 балів;

виконання завдань СРС - 10 балів;

педагогічний контроль (Модуль №1 і Модуль №2) - 10 балів x 2 = 20 балів;

іспит - 60 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості по накопичувальним принципам і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки (60%) з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань здобувачів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язкий повторний курс		1 – 34

4.3. Методи педагогічного контролю

Вказуються методи оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Наприклад:

Традиційні методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань тощо;
- методи письмового контролю: розв'язання тестових завдань, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем тощо;

Інноваційні методи:

- портфоліо, кейс-вимірювачі, есе тощо; есе тощо;
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review тощо.

5. Самостійна робота, показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів

Вказуються показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів

Наприклад:

- виконання домашній завдань;
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;

- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфолію начального курсу та його презентація;
- розробка кейсів;
- підготовка колекцій документів, матеріалів тощо;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо);
- умови відвідування навчальних занять і т.п.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів

Вказується перелік підручників, навчальних посібників, які є в бібліотеці, а також адреси електронних ресурсів, в яких найбільш повно розкривається зміст навчальної дисципліни

- основна (5-10 джерел);
- додаткова (5-10 джерел).

загальні вимоги до оформлення силлабуса навчальної дисципліни

Основний текст: інтервал – 1,5 без перенесень; 3) кегель – 14; 4) гарнітура – Times New Roman.

Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см (прохання не створювати абзацний відступ за допомогою клавіші Tab і знаків пропуску).

Обов'язкове розрізнення знаків дефіс (-) та тире (–), а також використання лапок такого формату: «» («текст»).

Назву розділів виділити напівжирним курсивом.

Нумерувати сторінки потрібно зверху, зправа, починаючи з другої сторінки.